

بسم الله الرحمن الرحيم

آیا بر اساس کلام ابن میثم بحرانی (شارح نهج البلاغه و عالم شیعه) حضرت زهراء (س) از ابوبکر راضی شدند؟!

مقدمه

غضب حضرت زهراء (س) بر ابوبکر بن ابی قحافه از حقایق مسلم تاریخ می باشد که در صحیح ترین روایات و مصادر اهل سنت نیز وارد شده است و شیعیان نیز معتقدند حضرت زهراء (س) بر ابوبکر و عمر غضب کردند و با همین غضب بر آن دو از دنیا رفتند.

اما مشاهده شده است که برخی از مخالفین شیعه با تدلیس و فریب مخاطبان - که روش همیشگی آنان می باشد - مدعی می شوند که حضرت زهراء (س) بر اساس کتب شیعه از ابوبکر راضی شده اند!

طرح شبهه

بر اساس سخن و اعتراف ابن میثم بحرانی - عالم بزرگ شیعه - حضرت زهراء (س) از ابوبکر راضی شدند.

فقال أبو بكر: صدقت يا ابنة رسول الله وصدق عليّ وصدقتم أمّ أيمن وصدق عمر وصدق عبد الرحمن ، وذلك أن لك ما لأبيك كان رسول الله صَلَّى اللهُ عليه وآله يأخذ من فذك قوتكم ويقسم الباقي ويحمل منه في سبيل الله ، ولك على الله أن أصنع بها كما كان يصنع . فرضيت بذلك وأخذت العهد عليه به.

البحراني، ميثم بن علي بن ميثم (المتوفى ٦٧٩هـ)، شرح نهج البلاغة، ج ٥، ص ١٠١، الناشر: مكتب الإعلام الإسلامي، الطبعة: الأولى، ١٣٦٢ الهجري الشمسي.

ابوبکر گفت: راست گفتم ای دختر رسول خدا و علی و ام ایمن و عمر و عبدالرحمن بن عوف نیز راست گفتند. این بدان جهت است که آن چه برای پدرت بود برای توست و رسول خدا (ص) قوت شما را از فدک می گرفت و بقیه را تقسیم می کرد و از آن در راه خدا به دیگران عطا می کرد و برای تو بر خداست که من همانطور [نسبت به فدک] رفتار کنم که [رسول خدا (ص)] رفتار می کرد. پس [حضرت زهراء (س)] راضی شد و بر [این سخن ابوبکر] از او عهد گرفت.

پاسخ به شبهه

اولاً: وقتی به شرح نهج البلاغه ی ابن میثم بحرانی مراجعه می کنیم در می یابیم که وی این خبر را این چنین نقل می کند:

وروی أنه لما سمع كلامها أحمد الله وأثنى عليه وصلى على رسوله ، ثم قال : يا خيرة النساء وابنة خير الآباء والله ما عدوت رأى رسول الله صلى الله عليه وآله ولا عملت إلّا بأمره ، وإن الرائد لا يكذب أهله قد قلت فأبلغت وأغلظت فأهجرت فغفر الله لنا ولك أما بعد فقد دفعت أله رسول الله صلى الله عليه وآله ودابته وحذاه إلى على عليه السلام ، وأما ما سوى ذلك فإنني سمعت رسول الله صلى الله عليه وآله يقول : إننا معاشر الأنبياء لا نورث ذهباً ولا فضة ولا أرضاً ولا عقاراً ولا داراً ولكننا نورث الإيمان والحكمة والعلم والسنة ، وقد عملت بما أمرني وسمعت . فقالت: إن رسول الله صلى الله عليه وآله قد وهبها لي . قال : فمن يشهد بذلك . فجاء علي بن أبي طالب وأم أيمن فشهدا لها بذلك فجاء عمر بن الخطاب وعبد الرحمن بن عوف فشهدا أن رسول الله صلى الله عليه وآله يقسمها. فقال أبو بكر: صدقت يا ابنة رسول الله وصدق علي وصدق أم أيمن وصدق عمر وصدق عبد الرحمن، وذلك أن لك ما لأبيك كان رسول الله صلى الله عليه وآله يأخذ من فذك قوتكم ويقسم الباقي ويحمل منه في سبيل الله، ولك على الله أن أن أصنع بها كما كان يصنع . فرضيت بذلك وأخذت العهد عليه به.

البحراني، ميثم بن علي بن ميثم (المتوفى ٦٧٩هـ)، شرح نهج البلاغة، ج ٥، ص ١٠١، الناشر: دار الثقلين، الطبعة: الأولى، ١٤٢٠ هـ - ١٩٩٩ م.

همانطور که ملاحظه می فرمایید ابن میثم بحرانی اخبار را با صیغه ی تمريض «رُوي» نقل کرده که حاکی از ضعف این خبر در نزد او می باشد و مخالفین طبق عادتشان با تدلیسی آشکار به این مطلب اشاره نکرده اند.

ثانیا: ممکن است این سوال در ذهن برخی ایجاد شود که اگر ابن میثم بحرانی این خبر را به عنوان نقل ضعیف در نزد خودش با صیغه ی تمريض نقل کرده، پس چه قولی در نزد او به عنوان قول قوی و مورد قبول است؟ چرا که در بسیاری از اوقات دأب علماء بر این است که ابتدا قول قوی و مورد قبول خود را نقل کرده و سپس قول ضعیف را با صیغه ی تمريض نقل می کنند.

با مراجعه به صفحه ی ۹۸ یعنی سه صفحه قبل می بینیم که ابن میثم بحرانی شروع به صحبت در مورد بحث فدک می کند و چنین می نویسد:

ثم المشهور بين الشيعة والمتفق عليه عندهم أنّ رسول الله صَلَّى اللهُ عليه وآله أعطاهَا فاطمة عليها السلام، ورووا ذلك من طرق مختلفة ...

البحراني، ميثم بن علي بن ميثم (المتوفى ۶۷۹هـ)، شرح نهج البلاغة، ج ۵، ص ۹۸، الناشر: دار الثقلين، الطبعة: الأولى، ۱۴۲۰ هـ - ۱۹۹۹ م.

مشهور و متفق عليه در بین شیعه آن است که رسول الله (ص) فدک را به فاطمه (ع) بخشید و شیعیان این را از طُرُق مختلف نقل کرده اند ...

وی سپس به نقل روایات می پردازد تا این که در بین روایات، خطبه ی حضرت زهراء (س) را دقیقاً قبل از روایت مورد بحث که مخالفین بدان استناد کرده اند، نقل می کند که چنین پایان می یابد:

ثم رجعت إلى بيتها وأقسمت أن لا تكلم أباً بكر ولتدعون الله عليه، ولم تزل كذلك حتى حضرتها الوفاة فأوصت أن لا يصلّي عليها فصلّي عليها العباس ودفنت ليلاً.

البحراني، ميثم بن علي بن ميثم (المتوفى ۶۷۹هـ)، شرح نهج البلاغة، ج ۵، ص ۱۰۰ و ۱۰۱، الناشر: دار الثقلين، الطبعة: الأولى، ۱۴۲۰ هـ - ۱۹۹۹ م.

سپس فاطمه (س) به خانه اش بازگشت و قسم خورد که با ابوبکر سخن نگوید و او را نفرین کند و چنین ادامه یافت تا این که وقت درگذشت او فرا رسید و وصیت کرد که ابوبکر بر او نماز نخواند پس عباس بر او نماز خواند و شبانه به خاک سپرده شد.

دقیقاً پس از این نقل است که ابن میثم بحرانی با صیغه ی تمریض «زُوي» روایت مورد بحث را نقل می کند که حاکی از ضعف برخی موارد موجود در متن آن است.

ثالثاً: ابن میثم بحرانی در مقام نقل روایات مربوط به ماجرای «مالکیت حضرت زهراء (س) بر فدک» می باشد و نه «غضب حضرت زهراء (س)» و به این دلیل است که وی روایات مختلف که در برخی فقرات حتی با یکدیگر تعارضات جزئی دارند و یا مخالف عقائد شیعه هستند را نیز نقل می کند که اساساً برخی از آن ها - مانند روایت مورد بحث و محل شبهه - از منابع عامه و غیر شیعی هستند و نه منابع شیعی و هیچ سند شیعی هم ندارند.

علت این کار نیز اثبات این مساله است که فدک متعلق به حضرت زهراء (س) بوده و از طُرُق مختلفی نیز نقل شده است.

رابعاً: علاوه بر نقلی که در بخش «ثانیا» آوردیم، موارد دیگری نیز وجود دارد که نشان دهنده ی دیدگاه شخصی ابن میثم بحرانی در مورد غضب حضرت زهراء (س) می باشد، موارد دیگری نیز وجود دارد که به آن ها اشاره می کنیم:

فقول : أشار بالنفوس التي شحّت بها إلى أبي بكر وعمر وأتباعهما، وبالنفوس التي سمحت بها إلى وجوه بني هاشم ومن مال ميلهم.

البحراني، ميثم بن علي بن ميثم (المتوفى ٦٧٩هـ)، شرح نهج البلاغة، ج ٥، ص ١٠٢، الناشر: مكتب الإعلام الإسلامي، الطبعة: الأولى، ١٣٦٢ الهجري الشمسي.

ما می گوئیم: مقصود از افرادی که حضرت زهراء (س) بر آنان غضب کردند، ابوبکر و عمر و پیروانشان می باشد و مقصود از افرادی که حضرت زهراء (س) نسبت به آنان مسامحه کردند بنی هاشم و موافقان متمایلان به ایشان می باشد.

همچنین در کتاب «اختیار مصباح السالکین» که در حقیقت مختصری است از شرح نهج البلاغه اش، با قلمی صریح تر چنین می نویسد:

ثم خطبت خطبة طويلة ذكرنا مختصراً منها في الأصل، تشمل على توبيخ الجماعة وتقصيرهم في حقها، ثم رجعت الى بيتها، واقسمت ان لا تكلم ابا بكر ، ولتدعون الله عليه، ولم تزل كذلك حتى حضرتها الوفاة ، فاوصت ان لا يصلى عليها، فصلّى عليها العباس ودفنت ليلاً.

البحراني، ميثم بن علي بن ميثم (المتوفى ٦٧٩هـ)، اختيار مصباح السالکين، ص ٥٣٢، تحقيق: محمد هادي الأميني، الناشر: مجمع البحوث الإسلامية، الطبعة: الأولى، ١٤٠٨ هـ.

سپس [حضرت زهراء (س)] خطبه ای طولانی گفت که ما مختصری از آن را در اصل شرحمان بر نهج البلاغه نقل کرده ایم و سپس حضرت زهراء (س) قسم خورد که با ابوبکر صحبت نکند و این که او را نفرین خواهد کرد و این چنین ادامه یافت تا این که زمان درگذشت ایشان رسید و وصیت کرد که ابوبکر بر او نماز نخواند. پس عباس بر او نماز خواند و شبانه به خاک سپرده شد.

رابعاً: بر اساس روایات صحیح که در مصادر اهل سنت نیز نقل شده است، حضرت زهراء (س) بر ابوبکر غضب کردند و با این غضب از دنیا رفتند.

تهیه شده در واحد ادیان، فرق و قومیت های جنبش مضاف (افق)

https://t.me/masaf_ofogh